

पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिकाको लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८

पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका
गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय
तकसेरा, रुकुम पूर्व
लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

स्वीकृत मिति : २०७८।०३।०९

पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिकाको लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि

पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिकाको लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष सञ्चालन कार्यविधि, २०७८

प्रस्तावना :

नेपालको संविधानको धारा (३८) बमोजिम महिलाको हकको कार्यान्वयन गर्न र लैङ्गिक हिंसाबाट पीडित वा प्रभावितलाई तत्काल उद्धार गर्न, औषधी उपचार गर्न वा पुनः स्थापना गर्ने कार्यका लागि पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिकाको लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष स्थापना गरी सो कोषबाट पीडित वा प्रभावितलाई रकम प्रदान गर्ने कार्यलाई सरल, सहज एवं प्रभावकारी बनाउनको लागि लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष (संचालन) कार्यविधि, २०७८ तथा लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष स्थापना तथा विस्तारका लागि सशर्त अनुदान रकम खर्च सम्बन्धि मापदण्ड, २०७७ को अधिनमा रही प्रस्तुत कार्यविधि गाउँ कार्यपालिकाबाट जारी गरिएको छ ।

१) संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

(क) यो कार्यविधिको नाम पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिकाको “लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष संचालन कार्यविधि, २०७८” रहने छ ।

(ख) यो कार्यविधि गाउँसभाले स्वीकृत गरेको मितिदेखि प्रारम्भ हुनेछ ।

२) परिभाषा : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस मापदण्डमा :

(क) “गाउँपालिका” भन्नाले पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिकालाई सम्झनु पर्दछ र सो शब्दले गाउँ कार्यपालिकालाई समेत जनाउँछ ।

(ख) “कोष” भन्नाले दफा (३) बमोजिमको लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष सम्झनु पर्छ ।

(ग) “पीडित” भन्नाले लैङ्गिक हिंसाबाट पीडित वा प्रभावित व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

(घ) “घरेलु हिंसा” भन्नाले कुनै व्यक्तिले घरेलु सम्बन्ध भएको अर्को कुनै व्यक्तिलाई दिएको शारीरिक, मानसिक, यौनजन्य वा आर्थिक यातना सम्झनु पर्दछ ।

(ङ) “लैङ्गिक हिंसा” भन्नाले सार्वजनिक वा निजी जीवनमा लिंगको आधारमा कसै प्रति शारीरिक, मानसिक वा यौनजन्य क्षति वा पिडा पुऱ्याउने कार्य सम्झनु पर्दछ र सो शब्दले लिंगको आधारमा हुने वा हुन सक्ने कुनै पनि प्रकारको अपमानजन्य, पीडाजन्य वा धम्कीपूर्ण व्यवहार, दबाब, करकाप वा स्वेच्छाचारी रुपमा महिला, पुरुष वा तेस्रो लिङ्गीलाई स्वतन्त्रताको उपभोग गर्नबाट वञ्चित गर्ने कुनै कार्य समेतलाई जनाउछ ।

(च) “कोष संचालन समिति” भन्नाले कार्यविधिको दफा (९) बमोजिम गठित समितिलाई सम्झनु पर्दछ ।

३. कोषको स्थापना :

(१) लैङ्गिक हिंसा पीडित र प्रभावितहरूको तत्काल उद्धार गर्न, राहत र पुनःस्थापना गर्ने काम समेतका लागि पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिकामा एक हिंसा निवारण कोष रहने छ ।

पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिकाको लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि

(२) कोषमा देहाय बमोजिमको रकम जम्मा गरिनेछ ।

क) संघीय तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने अनुदान रकम ।

ख) पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिकाद्वारा विनियोजित रकम ।

ग) विभिन्न संघ संस्था वा व्यक्तिबाट सहयोग स्वरूप प्राप्त रकम ।

घ) अन्य कुनै आन्तरिक तथा बाह्य स्रोतबाट प्राप्त रकम ।

ङ) बैंक खातामा रहेको मौज्जात बाट प्राप्त ब्याज रकम ।

४. कोषमा रकम जम्मा गर्ने :

पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिकाले प्रत्येक आर्थिक वर्षको वार्षिक बजेटमा व्यवस्था गरी गाउँपालिकाको बजेटको निश्चित प्रतिशत रकम उक्त कोषमा रकम जम्मा गर्नु पर्नेछ । उक्त बजेट रकममा कार्यपालिकाले थपघट गर्न सक्नेछ ।

५. कोषको उपयोग :

(१) कोषको रकम देहायको कामको लागि उपलब्ध गराउन उपयोग गरिनेछ :-

(क) पीडितलाई तत्काल उद्धार गर्न,

(ख) पीडितलाई औषधी उपचार गर्न,

(ग) पीडितलाई तत्काल उपचार गराउँदा लागेको खर्च पीडकले तत्काल व्यहोर्न नसक्ने भई अदालतको आदेश बमोजिम त्यस्तो पीडितको स्वास्थ्य उपचार गर्न,

(घ) राहत प्रदान गर्न तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउन,

(ङ) पीडितलाई कानुनी सहायता, मनोवैज्ञानिक उपचार तथा मनोपरामर्श तथा अन्य सचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्न,

(च) सीपमुलक तालिम प्राप्त पीडितलाई स्वरोजगारका लागि कुनै व्यवसाय स्थापना गर्नको लागि अनुदान रकम प्रदान गर्न,

(छ) पीडित र प्रभावितका लागि पुनःस्थापना गराउन,

(ज) अल्पकालीन महिला सुरक्षा सेवा केन्द्र सञ्चालनको लागि माग भई आएमा समितिले आवश्यक ठानेमा आवश्यकता र औचित्यताको आधारमा सेवा केन्द्र सञ्चालनको लागि रकम प्रदान गर्न ।

(झ) स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ बमोजिम न्यायिक समितिले संरक्षणात्मक आदेश गरी संरक्षण गर्नुपर्ने व्यक्तिको हकमा राहत पुऱ्याउन ।

(ञ) पीडितको लागि कोष परिचालन समितिले तोके बमोजिमको अन्य काम गर्न ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कोष सञ्चालक समितिले लैंगिक हिंसाबाट पीडित बालबालिका तथा किशोर किशोरी वा लैंगिक हिंसाबाट प्रभावित भई लागू पदार्थको दुर्व्यसनमा फसेका वा सडकमा आएका व्यक्तिलाई प्राथमिकता दिई कोषको रकम खर्च गर्न सकिनेछ ।

६. कोषको रकम अन्य काममा उपयोग गर्न नसकिने :

पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिकाको लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि

कोषको संघीय सरकारबाट प्राप्त सशर्त अनुदान रकम दफा (५) बमोजिम बाहेक अन्य कामका लागि उपयोग गर्न सकिने छैन।

७. राहत तथा आर्थिक सहयोगको मापदण्ड तथा आधारहरू :

क) अति विपन्न एकल महिला,

ख) ७० वर्ष उमेर कटेका दलित तथा सीमान्तकृत समुदायका विपन्न महिला, पुरुष वा तेस्रो लिङ्गी,

ग) घरेलु हिंसा, जबरजस्ती करणी वा यस्तै प्रकारका हिंसाबाट पिडित महिला, पुरुष वा तेस्रो लिङ्गी,

घ) आर्थिक सामाजिक रुपबाट पछाडि पारिएका विपन्न जनजाति महिला, पुरुष वा तेस्रो लिङ्गी,

ङ) शारीरिक श्रम गरी जीवन गुजारा गर्ने अन्य आयश्रोत केही नभएका महिला, पुरुष वा तेस्रो लिङ्गी,

च) समितिले आवश्यक ठानेका अन्य विपन्न व्यक्तिहरू।

(१) पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिकाले कोष सञ्चालन समिति गठन गरी पीडित र प्रभावितलाई राहत तथा आर्थिक सहयोग प्रदान गर्नेछ।

(२) कोष संचालन समिति उपदफा (१) बमोजिम पीडित र प्रभावितलाई रकम उपलब्ध गराउँदा देहाय बमोजिमको रकमको हद र आधार लिनुपर्दछ। रकम वितरणमा प्राथमिकता समितिले तोके बमोजिम हुनेछ।

(क) पीडितलाई तत्काल उद्धार, औषधी उपचार, पुनः स्थापना वा राहत तथा आर्थिक सहयोग नगरेमा गम्भीर मानवीय क्षति हुने देखिएमा कोष सञ्चालन समितिले निर्णय गरी बीस हजार रुपैयाँ नबढ्ने गरी मनासिब रकम,

(ख) हिंसा पीडितले कुनै सीपमुलक तालिम प्राप्त गरी व्यवसाय सञ्चालन गर्नका लागि वस्तुगत सहयोग वा नगद अनुदान माग गरेमा व्यवसायको प्रकृति र औचित्यता आधारमा प्रतिव्यक्ति बढीमा बीस हजार रुपैयाँ,

(ग) पीडितलाई कानुनी सहायता, मनोबैज्ञानिक उपचार वा मनोविमर्शका लागि पाँच हजार रुपैयाँमा नबढ्ने गरी लागेको यथार्थ खर्च,

(घ) पीडितलाई तत्काल उद्धार गर्नु पर्ने भएमा सवारी साधन प्रयोग गर्नु पर्ने भए सार्वजनिक सवारी साधनबाट यात्रा गर्दा लाग्ने भाडा रकम, खाना खर्च वापत प्रतिदिन तीन सय रुपैयाँ र बास बस्नु पर्ने भए सो वापत छुट्टै रकम दिनु पर्ने भएमा प्रति दिन पाँच सय पचास रुपैयाँको दरले बढीमा पाँच हजार रुपैयाँ।

(ङ) पीडितलाई अस्पतालमा भर्ना गरी औषधी उपचार गर्नु पर्ने भएमा अस्पताल आँउदा जाँदा सवारी साधन प्रयोग गर्नु पर्ने भए सार्वजनिक सवारी साधन प्रयोग गर्दा लाग्ने भाडा रकम, खाना खर्च वापत प्रति दिन तीन सय रुपैयाँ, अस्पतालमा बस्ने व्यवस्था नभई बाहिर बस्नु परेमा बढीमा पाँच दिनको बास खर्च वापत प्रति दिन पाँच सय पचास रुपैयाँ र उपचार खर्चको यथार्थ खर्च रकम समेत गरी बढीमा छ हजार पाँच सय रुपैयाँ।

(च) कोष संचालन समितिलेतोके बमोजिमको अन्य कामको लागि कामको प्रकृति, आवश्यकता र औचित्यताको आधारमा बढीमा दश हजार रुपैयाँ।

पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिकाको लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि

८. राहत तथा आर्थिक सहयोग प्राप्त गर्न निवेदन दिनु पर्ने :

- (१) यस कार्यविधि बमोजिम राहत तथा आर्थिक सहयोग प्राप्त गर्न चाहने पीडित वा सरोकारवाला व्यक्तिले राहत तथा आर्थिक सहयोग पाउनु पर्ने मनासिव कारण खुलाई वडा कार्यालयको सिफारिस सहित गाउँपालिका कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त निवेदन उपर जाँचबुझ गर्दा पीडित तथा प्रभावितलाई राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउनु पर्ने आधार देखिएमा मापदण्डको दफा (७) बमोजिम कोष संचालन समितिले निर्णय गरी उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा उल्लेख भएता पनि पीडित तथा प्रभावितलाई तत्काल राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउनु पर्ने मनासिव आधार देखिएमा दफा (७) बमोजिम कोष संचालन समितिबाट पछि अनुमोदन गराउनेगरी संयोजकले तत्काल उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (४) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त निवेदन अनुसार जाँचबुझ गर्दा पीडित तथा प्रभावितलाई राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउनुपर्ने आधार नदेखिएमा सोको जानकारी निवेदकलाई गराउनु पर्नेछ ।

९. कोष सञ्चालन समिति :

- (१) कोषको संचालन तथा व्यवस्थापन गर्ने प्रयोजनको लागि एक कोष सञ्चालन समिति रहनेछ ।
- (२) समितिको गठन देहाय बमोजिम हुनेछ ।
  - (क) गाउँपालिका अध्यक्ष – संयोजक
  - (ख) गाउँपालिका उपाध्यक्ष – उप-संयोजक
  - (ग) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत – सदस्य
  - (घ) सामाजिक विकास समितिको संयोजक – सदस्य
  - (ङ) स्वास्थ्य शाखाको प्रमुख – सदस्य
  - (च) गाउँपालिका भित्रको प्रहरी कार्यालयको अधिकृत वा प्रतिनिधि – सदस्य
  - (छ) गाउँपालिका भित्र कार्यक्षेत्र बनाई लैङ्गिक हिंसा निवारणको क्षेत्रमा कार्य गर्ने संघ संस्थाहरु मध्येबाट संयोजकले मनोनित गरेको एकजना सदस्य – सदस्य
  - (ज) महिला बालबालिका तथा सामाजिक विकास शाखा प्रमुख – सदस्य सचिव

१०. समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

- क) लैङ्गिक हिंसा पीडित तथा प्रभावितको उद्धार गर्ने, पुनःस्थापना गर्ने तथा राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने ,
- ख) लैङ्गिक हिंसा पीडित तथा प्रभावितको पहिचान गर्ने र वास्तविक पीडित तथा प्रभावितहरुका लागि राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउने,
- ग) स्वीकृत कार्यक्रमका लागि कोष परिचालन गर्ने गराउने,

पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिकाको लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि

- घ) स्वीकृत कार्यक्रम कार्यान्वयन भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन गर्ने ,
- ङ)) समितिबाट गरिने कार्यक्रमको अनुगमन गर्ने वा गराउने ,
- च) लैंगिक हिंसा निवारणको क्षेत्रमा काम गर्ने निकायसँग समन्वय गर्ने ,
- छ) समितिलाई तत्काल आवश्यक पर्ने कोषमा रहेको रकम उपयुक्त क्षेत्रमा लगानी गर्ने ,
- ज) कोषमा रकम वृद्धिको लागि खोजी गर्ने ,
- झ) लैंगिक हिंसा पिडित तथा प्रभावित सम्बन्धी अन्य काम गर्ने वा गराउने ।

११. समितिको बैठक र निर्णय :

- क) समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार बस्नेछ,
- ख) समितिको बैठक संयोजकले तोकेको मिति,समय र स्थानमा बस्नेछ ,
- ग) समितिको कुल सदस्य संख्याको ५० प्रतिशतभन्दा बढी सदस्यहरू उपस्थित भएमा समितिको बैठकको गणपूरक सङ्ख्या पुगेको मानिनेछ,
- घ) समितिको बैठकको अध्यक्षता समितिको संयोजकले गर्नेछ र निजको अनुपस्थितीमा समितिको उप-संयोजकले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ,
- ङ) समितिको बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा बैठकको अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिनेछ ,
- च) समितिले आवश्यकता अनुसार गाउँपालिकाको कुनै पदाधिकारी वा कर्मचारीलाई समितिको बैठकमा परीवेक्षकको रूपमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ,
- छ) समितिको निर्णय समितिको सदस्य सचिवले प्रमाणित गरी राख्नुपर्नेछ,
- ज) समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि समितिको बैठकमा निर्णय गरी निर्धारण गर्न सकिनेछ ।

१२. खाता सञ्चालन :

- क) कोषको रकम समितिको निर्णय बमोजिम नजिकको कुनै वाणिज्य बैंक वा मातहतका शाखामा खाता खोली जम्मा गर्नु पर्दछ ।
- ख) उपदफा (क) बमोजिम खाता सञ्चालन प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र आर्थिक प्रशासन शाखा प्रमुखको संयुक्त दस्तखतबाट हुनेछ ।

१३. कोषको लेखा र लेखा परिक्षण :

कोषको लेखा र लेखा परिक्षण गाउँपालिकाले अपनाएको लेखा प्रणाली र लेखा परिक्षण प्रक्रिया बमोजिम हुनेछ ।

पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिकाको लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि

१४. कोषको रकम फ्रिज नहुने :

कोषको रकम खर्च नभई आर्थिक वर्षको अन्त्य सम्म बाँकी रहेमा त्यस्तो रकम फ्रिज हुने छैन । कोषमा विनियोजन भएको रकम अन्य कुनै शिर्षकमा रकमान्तर गरिने छैन ।

१५. प्रतिवेदन पेश गर्ने :

१) समितिले आफूले गरेको कार्यको वार्षिक प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ३ महिनाभित्र गाउँ कार्यपालिकामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

२) उपदफा (क) बमोजिम समितिले पेश गरेको प्रतिवेदन गाउँपालिकाले सार्वजनिक गर्ने छ ।

१६. कोषको सचिवालय :

कोषको सचिवालय गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा रहनेछ ।

१७. अभिलेख राख्ने :

समितिले आफूले गरेका कामको अभिलेख दुरुस्त राख्नु पर्नेछ ।

१८. निर्देशन दिन सक्ने :

क) गाउँ कार्यपालिकाले समितिको काम कारबाहीको सन्दर्भमा समितिलाई निर्देशन दिन सक्नेछ ।

ख) उपदफा (क) बमोजिम गाउँ कार्यपालिकाले दिएको निर्देशन पालना गर्नु समितिको कर्तव्य हुनेछ ।

१९. अधिकार प्रत्यायोजन :

समितिले यस कार्यविधि बमोजिम आफूलाई प्राप्त अधिकार मध्ये आवश्यकता अनुसार केही अधिकार समितिको संयोजक, सदस्य वा कुनै अधिकृत कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

२०. कोष खारेज हुन सक्ने :

क) कुनै कारणवश कोष सञ्चालन गर्न आवश्यक नदेखिएमा गाउँ कार्यपालिकाको निर्णयबाट कोष खारेज गर्न सकिनेछ ।

ख) उपदफा (क) बमोजिम कोष खारेज भएमा कोषको रकम हस्तान्तरण सम्बन्धी निर्णय गाउँ कार्यपालिकाको बैठकबाट हुनेछ ।

